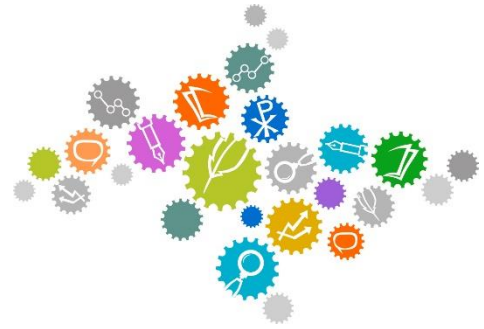

Tiivistelmä Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisusta 133: Näkökulmia ekumeeniseen missiologiaan

Uusia avauksia lähetystä koskevaan ajatteluun

Mari-Anna Auvisen ja Jyri Komulaisen toimittama artikkelikokoelma *Näkökulmia ekumeeniseen missiologiaan* on julkaistu Suomen Ekumeenisen Neuvoston ja Kirkon tutkimuskeskuksen yhteistyönä. Kirja pyrkii syventämään kirkkojen yhteisen lähetysajattelun tuntemusta Suomessa ja siihen liittyvää kontekstuaalisen teologian ja uskontojen välisen vuoropuhelun merkitystä sekä antamaan inspiraatiota kirkon lähetystyötä koskevaan ajatteluun. Artikkelien kirjoittajat ovat tutkijoita ja eri kirkkokuntien edustajia.

Missiologia on monialainen oppiaine, joka tutkii kristillistä lähetystyötä ja kirkkojen ulospäin suuntautuvaa toimintaa. Sen synty itsenäisenä teologisena oppialana voidaan ajoittaa 1800-luvulle, jolloin ensimmäiset alan oppituolit perustettiin. Perinteisen missiologian kulta-aikaa oli 1900-luku. Suomeksi puhuttiin tuolloin ”lähetystieteestä”. Erillistä missiologian oppituolia maassamme ei ole ollut, mutta Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa toimi missiologian yliopistonlehtori vuosina 2005-2016. Koska ensimmäiset sysäykset ekumeenisen liikkeen synnylle tapahtuivat lähetyskentillä, missiologian oppiaine on usein kietoutunut yhteen ekumeniikan kanssa. 2000-luvulle tultaessa missiologian oppituleja on monissa yliopistoissa nimetty uudelleen esimerkiksi ”kulttuurien väliseksi teologiaksi” (*intercultural theology*) tai ”globaaliksi kristinuskoksi” (*World Christianity*). Kimmokkeena muutokseen on ollut se, että ”missiologia” on assosioitu kolonialistiseen lähetystyöhistoriaan.

Ekumeenisessa keskustelussa puhutaan nykyään *ekumeenisesta missiologiasta*. Käsite sisältää tietoisien pyrkimyksen yhteiseen kirkkojen lähetysajatteluun ja sen arvojen sanoittamiseen, joka ottaa huomioon myös jälkikolonialistisen puhettavan, kuten julkaisusta käy ilmi. Esimerkiksi Kirkkojen maailmanneuvoston piirissä on kehitetty missiologiaa, jonka keskeisenä ajatuksena on transformaatio: evankeliumilla on myös yhteiskunnallista merkitystä, ja niin sanottu vapautuksen teologia näyttäisi valtavirtaistuneen osaksi ekumeenisen liikkeen kaikkea toimintaa. KMN:n lähetysasiakirja *Together Towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes* (2012) korostaa erityisesti marginaalien merkitystä Jumalan valtakunnan toteutumisessa. Samansuuntaisia ajatuksia on esittänyt myös paavi Franciscus apostolisessa kehotuskirjeessään *Evangelii Gaudium* (2013), joten kyse on laajasta ekumeenisesta kehityksestä.

2020-luvulla missiologian voi nähdä sulkevan sisäänsä monia sellaisia kysymyksiä, joita voitaisiin käsitellä myös kontekstuaalisen teologian, uskontoteologian ja vapautuksen teologian nimikkeiden alla. Kuten julkaisusta käy ilmi, missiologian piiriin kuuluu hyvinkin erilaisia teemoja. Uudempiin avauksiin kuuluu komparatiivinen teologia, joka pyrkii analysoimaan kristinuskon ja muiden uskontojen suhdetta konkreettisten esimerkkien kautta ilman pyrkimystä yleispätevään teoriaan: tällöin voidaan tutkia vaikkapa kahden uskonnon tekstejä rinnakkain, jolloin partikulaaristen tekstien välillä syntyvän hedelmällisen jännitteen kautta voidaan valaista uskontojen erilaisia visioita todellisuudesta. Samaan pyrkii *Scriptural Reasoning* -menetelmä, jota on kehitetty Cambridgen yliopistossa ja toteutettu jopa Kiinassa asti: siinä luetaan yhdessä eri uskontojen pyhiä tekstejä kuunnellen ja oppien samalla uusia аспектеja omasta uskonnosta.

Mission uudenlaisia kysymyksiä urbaaneissa toimintaympäristöissä voidaan puolestaan tutkia osana kaupunkiteologiaa, joka on nouseva teologian ala heijastellen sitä, että suuri osa ihmisistä asuu nykyään kaupungeissa. Elämisen todellisuuksiin viittaa ”conviviality”, joka on missiologian piirissä kehitetty ja diakonian teologian piirissä eteenpäin viety käsite kuvaten yhdessä elämisen taitoa. Siihen sisältyy kolme osa-aluetta: kunnioitus (*respect*), suhteissa eläminen (*relationality*) ja vastavuoroisuus (*reciprocity*). Tämän lisäksi julkaisussa esitellään myös yhteiskuntafilosofisen hyväksyvän tunnustamisen teorian (*recognition*) sovellusmahdollisuuksia missiologian piirissä.

Julkaisu osoittaa, että missiologista reflektiota harjoitetaan kaikissa kirkkokunnissa. Missiologia tapahtuu myös aidosti ”kaikkialta kaikkialle”, sillä lähetyksellä ei ole enää yhtä suuntaa. Siirtomaa-ajan maailmanjärjestys on purkautunut ja kristinuskon tilanne näyttää kartalla kuvattuna toisenlaiselta kuin muutama vuosikymmen sitten. Yhtäältä eurooppalaisen ”kristikunnan” ydinalueet käyvät läpi uskonnollista muutosta, jonka tuloksena läntinen Eurooppa on muuttumassa moniuskontoiseksi ja monin tavoin myös jälkikristilliseksi. Toisaalta samaan aikaan kristinuskon painopiste on siirtynyt globaaliin etelään: kaksi kolmannesta maapallon kristityistä elää Latinalaisessa Amerikassa, Afrikassa, Aasiassa ja Oseaniassa.

Muutoksen myötä kirkon missio ymmärretään entistä kokonaisvaltaisemmin: sosiaalieettinen vastuu, heikoimpien puolesta puhuminen, profeettallinen toiminta ja evankeliumin julistus uskon synnyttämiseksi kuuluvat erottamatta yhteen. Ekumeenisen missiologian keskeistä visiota kuvaa siksi Jeesuksen julkisen toiminnan aloituksen kuvaus (Luuk. 4:18-19): ”Herran henki on minun ylläni, sillä hän on voidellut minut. Hän on lähettänyt minut ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman, julistamaan vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista, päästämään sorretut vapauteen ja julistamaan Herran riemuvuotta.”

[Mari-Anna Auvinen & Jyri Komulainen \(toim.\): Näkökulmia ekumeeniseen missiologiaan. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 133.](#)